

Komentaras

2013 04 08

Infliacija šiemet gyventojų pinigines palieka ramybėje

Statistikos departamento duomenimis, šių metų kovą, palyginti su vasario mėn., vartojimo prekių ir paslaugų kainos padidėjo 0,4 proc. Kainas aukštyn stumtelėjo sezoniški rinkos procesai. Vidutinių vartojimo kainų ūgtelėjimui per mėnesį daugiausia įtakos turėjo brangstančios prekės, paslaugų kainos per mėnesį beveik nepasikeitė.

Pagrindinės kovo mėn. mėnesio infliacijos priežastys: naujo sezono drabužių ir avalynės kolekcijų pristatymai prekybos centruose (drabužių kainos pakilo 4,4 proc., o avalynės – 5,7 proc.), dėl atsargų mažėjimo ar importo kaštų brangstantys vaisiai (5,2 proc.), dėl sausros Brazilijoje jau kuris laikas stebimas ženklus kavos brangimas tarptautinėse žaliavų rinkose pagaliau pasiekė ir Lietuvą – kavos kaina per mėnesį padidėjo 1,7 proc. Iš paslaugų infliaciją palaikė 3 proc. ūgtelėjusios viešbučių apgyvendinimo paslaugos.

Metinė infliacija Lietuvoje išliko stabili jau trečią mėnesį iš eilės ir tesiekė 0,2 proc. Labiausiai metinę infliaciją palaikė kietojo kuro brangimas (23 proc.), 5,8 proc. išaugusios gyvulininkystės produktų kainos (pieno, sūrio ir kiaušinių), 4,7 proc. pabrangęs tabakas, o tarp labiausiai atpigusių prekių ir paslaugų rikiuojasi šilumos ir elektros energija, dujos, ryšių paslaugos.

Vidutinė metinė infliacija kovą tesiekė 0,6 proc. ir toliau su nemenka atsarga tenkino Maastrichto kriterijų vasario mėnesį siekusį 1,3 proc. Lietuvai nebėra jokių objektyvių trikdžių euro įvedimo reikalavimams patenkinti, belieka sulaukti formalaus nuosprendžio.

Apskritai vertinant visų metų perspektyvą, infliacija ir toliau turėtų lindėti užkulisiuose. Lietuva, maža itin atvira ekonomika, yra labai priklausoma nuo pasaulinių kainų tendencijų ir didžiąja dalimi infliaciją importuoja. Besitęsianti stagnacija euro zonoje taipogi neleidžia atsigauti šio regiono prekių ir paslaugų kainoms. Verslui šiame regione nėra paskatos didinti kainas ir dėl nebrangstančių gamybos veiksmų. Be to, prognozuojamas itin geras pasaulinis žemdirbystės produktų derlius antrus metus iš eilės spaus žemyn maisto kainas pasaulio žaliavų rinkose ir šiemet. Tai neleis riestis maisto kainoms į viršų Lietuvoje. Kita vertus, vis dar palyginti stiprus euras (o drauge ir litas) dolerio atžvilgiu yra Lietuvai naudingas dėl santykinai pigesnio energijos importo.

Mokesčių pakeitimų poveikis kainoms bus ribotas. Kovą kilstelėtas akcizas tabakui ir jo gaminiams, o nuo balandžio – etilo alkoholiui ir svaigiesiems gėrimams – neturėtų absoliučiu dydžiu būti perkeltas į galutinę produkcijos kainą. Be to, nuo gegužės mėnesio Lietuva pagal ES direktyvą yra įsipareigojusi įsivesti naują akcizą visoms gamtinėms dujoms, naudojamoms kaip šildymui skirtas kuras. Šios direktyvos įgyvendinimas turės įtakos centralizuotai teikiamos šilumos kainoms, brangiau mokės verslo įmonės ir individualių namų savininkai, naudojantys dujas, kaip šildymui skirtą kurą. Tiems, kurie naudoja autonominiu šildymu, akcizas sieks 35 Lt už 1000 m³, o tiems, kurie dujomis naudoja per įmones (yra priklausomi nuo centrinio šildymo), akcizas sudarytų 18 Lt už 1 000 m³. Tiesioginę šio akcizo įtaką infliacijai pajusime tik rudenį naujojo šildymo sezono metu.

Išsivėpusi infliacija namų ūkiams reiškia, kad gyventojų uždirbami pinigai nenuvertėja net ir neinvestuojami. Beje, kuomet prekės ir paslaugos nebrangsta, daugiau disponuojamų lėšų lieka papildomam vartojimui arba taupymui. Tai ypač palanku vertinant dabartinę Lietuvos makroekonominę aplinką ir perspektyvas. Į išorę orientuotiems ūkio varikliams stringant ar bent jau susiduriant su neapibrėžtumu, Lietuvos ūkiui vis daugiau tenka kliautis vidaus paklausos pavara. Žema infliacija, spartesnis darbo užmokesčio augimas ir gerėjantys darbo rinkos duomenys įkvepia gyventojams optimizmo ir didina jų perkamąją galią. O didėjantis poreikis prekėms ir paslaugoms suteikia peno į vidaus rinką orientuotiems sektoriams.

Indrė Genytė-Pikčienė

Vyriausioji analitikė

+370 620 78373

Ekonominių tyrimų departamentas